

ATODIAD / ENCLOSURE
H

CYNGOR SIR YNYS MÔN

CYFARFOD:	Cyngor Sir
DYDDIAD:	08 Mai 2014 @ 2pm
TEITL:	Adroddiad Blynyddol Cadeirydd y Pwyllgor Safonau
ADRODDIAD GAN:	Michael Wilson, Cadeirydd y Pwyllgor Safonau ac Aelod Cyfetholedig o'r Cyngor
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Adrodd ar Weithgareddau'r Pwyllgor Safonau yn 2013-14 a gofyn i'r Cyngor gymeradwyo Rhaglen y Pwyllgor ar gyfer 2014-15
SWYDDOG CYSWLLT:	Lynn Ball, Pennaeth Swyddogaeth – Cyfreithiol a Gweinyddiaeth/Swyddog Monitro (est 2568)

Rhagarweiniad

- (i) Mae'r Pwyllgor Safonau'n bwyllgor statudol ac arno 9 aelod (2 Gynghorydd Sir, 5 Aelod Annibynnol a 2 Aelod o Gynghorau Cymuned).
- (ii) Penodwyd y Pwyllgor cyfredol am gyfnod o 4 blynedd hyd at 17 Rhagfyr 2015.
- (iii) Mae gan y Pwyllgor Safonau'r rôl a'r swyddogaethau isod (ymysg pethau eraill):-
 - (a) hyrwyddo a chynnal safon uchel o ymddygiad ymysg cynghorwyr;
 - (b) cynorthwyo cynghorwyr i lynu wrth y Côd Ymddygiad i Aelodau;
 - (c) cynghori, hyfforddi neu drefnu i hyfforddi cynghorwyr;
 - (d) rhoi caniatadau arbennig;
 - (e) delio gydag unrhyw adroddiadau o dribiwnlys achos neu dribiwnlys achos dros dro ac unrhyw adroddiad gan y Swyddog Monitro neu adroddiad a gyfeiriwyd ati gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
- (iv) Mae copi o Gyfansoddiad llawn y Pwyllgor Safonau ar gael ar gais gan y Swyddog Monitro.

Sylwadau Cyffredinol

1. Yn ei gyfarfod ar 23 Mai 2013, penderfynodd y Cyngor Sir gymeradwyo Rhaglen y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2013/14. Yn y Rhaglen wreiddiol, nodwyd meysydd arfaethedig o ran gwaith, amserlen ac adnoddau. Gweler y ddogfen hon yn **ATODIAD A** yr adroddiad hwn ac mae wedi cael ei diweddarau i gynnwys y gwaith sydd eisoes wedi cael ei gyflawni yn erbyn yr amcanion y cytunwyd arnynt.

2. Cyhoeddodd yr Archwiliwr Cyffredinol Adroddiad ym mis Gorffennaf 2009 a oedd, ymysg materion eraill, yn argymhell y dylai'r Pwyllgor Safonau gymryd rôl fwy gweithredol o ran codi safon ymddygiad ymysg Aelodau yn hytrach na chyfyngu ei hun i gyflawni gofynion statudol llym. I bob pwrpas, mwy o waith ataliol a llai o waith unioni.
3. Er mwyn cyflawni'r nod hwn, dyluniwyd y Rhaglen gyfredol a'r rhai diweddaraf, i gefnogi'r Cyngor i sicrhau adferiad, gyda phwyslais ar hunanreoleiddio drwy ddatblygu Aelodau a bod y Pwyllgor Safonau yn darparu cyngor / canllawiau ynghylch datrys anghydfodau lle mae hynny'n bosibl ac yn briodol a hynny o fewn y Cyngor yn hytrach na thrwy rheoleiddwyr allanol.
4. Yr elfen bwysicaf ar gyfer cyflawni'r nod hwn oedd sefydlu Cynllun Datblygu Blynyddol cynhwysfawr i Aelodau, wedi ei deilwrio'n benodol i gwrdd ag anghenion y Cyngor a'i Aelodau. Roedd y Gweithgor Datblygu Aelodau (GDA) yn allweddol yn hyn o beth, ac roedd yn cynnwys Aelodau, Swyddogion a chynrychiolaeth o'r Pwyllgor Safonau. Yn ogystal, roedd y GDA yn adrodd ar gynnydd a chanlyniadau i'r Pwyllgor Safonau bob chwarter.
5. Roedd y GDA hefyd yn gyfrifol am ennill statws Siarter Aelodau a gafodd gefnogaeth dda ac sy'n parhau i fod dan ofal y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd. Mae Cymdeithasol Llywodraeth Leol Cymru erbyn hyn wedi cyflwyno i'r Cyngor, Siarter Cymru ar gyfer Cefnogi a Datblygu Aelodau. Mae'r siarter yn darparu fframwaith eang ar gyfer cynllunio, hunanasesu, gweithredu ac adolygiad lleol yn ogystal â rhoi cyfleon i gymharu gydag awdurdodau eraill a rhannu arferion da. Hoffem ddiolch i Huw Jones (Pennaeth Gwasanaeth Democrataidd) a Miriam Williams (Uwch Swyddog Datblygu AD) am wneud gwaith clodwiw yn cynorthwyo'r Cyngor i ennill statws siarter.

Sylwadau'r Cadeirydd

Hoffai'r Cadeirydd ddiolch i aelodau'r Pwyllgor am eu gwaith caled a'u hymroddiad parhaus yn ystod y flwyddyn.

Mae'r Pwyllgor Safonau wedi bod yn canolbwyntio'n bennaf eleni ar feddwl yn strategol i wella safonau a rhannu gwybodaeth gyda chynghorwyr a chynghorau cymuned. Treuliodd y Pwyllgor lai o amser o lawer na'r blynyddoedd diwethaf yn cynnal gwrandawriadau'n codi o honiadau o dorri'r côd ymddygiad ac yn mynychu cyfarfodydd/sesiynau cyfryngu oherwydd methiant o fewn y cyngor i gwrdd â safonau. Rwy'n ystyried hyn fel peth cadarnhaol iawn. Yn y ddwy flynedd a hanner yr ydym wedi bod yn gwasanaethu ar y Pwyllgor Safonau, rydym oll wedi tystio i welliant anferthol mewn safonau yn y cyngor gyda hynny'n naturiol yn arwain at ostyngiad yn y problemau o ran ymddygiad a'r cwynion sy'n cael eu cyflwyno. Hoffwn ddiolch i'r swyddogion a'r cynghorwyr am eu gwaith caled a'u hymroddiad i sicrhau parhad y safonau uchel yn y cyngor yn dilyn yr ymyrraeth a gobeithio y bydd hyn yn parhau.

Byddwn yn canolbwyntio'n bennaf eleni ar gynnal safonau yn y cyngor a helpu ein cyngorau cymuned i wella eu safonau oherwydd mae rhai problemau'n parhau gyda rhai cyngorau cymuned ar yr ynys ac ymddengys fod y problemau hynny'n codi oherwydd materion sy'n ymwneud â chamweinyddu. Mae hwn yn fater yr ydym yn gobeithio rhoi sylw iddo gyda chymorth hyfforddiant pellach eleni.

Mae'r Pwyllgor yn edrych ymlaen at barhau i adolygu a chodi safonau yn y Cyngor yn 2014/2015.

ARGYMHELLIAD:-

1. Nodi'r Rhaglen a gyflawnwyd gan y Pwyllgor Safonau rhwng Ebrill 2013 a Mai 2014 - **ATODIAD A.**
2. Cymeradwyo Rhaglen y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2014/15 fel yr amlinellir yn **ATODIAD B.**

RHAGLEN WAITH Y PWYLLGOR SAFONAU – MAI 2013 I EBRILL 2014

	AMSERLEN	ADNODDAU	STATWS AR DDIWEDD Y FLWYDDYN
1.	Cynnal gwrandawiadau i achosion honedig o dorri'r Côd Ymddygiad i Aelodau yn dilyn eu cyfeirio gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC)	Swyddog Monitro Dirprwy Swyddog Monitro	06/12/2013 Rhoes y Pwyllgor Safonau sylw i adroddiad gan yr Ombwdsmon yn gofyn am farn leol.
2.	Cynnal gwrandawiadau i geisiadau am ganiatâd arbennig gan Gyngorwyr Sir a Chyngorwyr Tref/Cymuned	Swyddog Monitro Dirprwy Swyddog Monitro	04/09/2013 Panel Caniatâd Arbennig y Pwyllgor Safonau. Caniatawyd un cais.
3.	Cymryd swyddogaeth ymgynghorol mewn perthynas â materion sy'n codi dan Brotocol Datrysiaid Lleol y Cyngor neu unrhyw gynllun olynol os bydd model cenedlaethol yn cael ei ddatblygu.	Swyddog Monitro Dirprwy Swyddog Monitro	Dim angen gweithredu
4.	Goruchwyllo hyfforddiant a datblygiad ar y Côt Ymddygiad i Aelodau yn unol â pharagraff 2.4(e) y Côt; gan gynnwys hyfforddiant a datblygiad ar gyfer Cyngorau Tref a Chymuned.		Darparwyd hyfforddiant ar gyfer Cyngorau Tref a Chymuned yn ystod Medi 2013 gyda chyfradd bresenoldeb o 43.5%. Hyfforddiant pellach ar gyfer yr hydref 2014 wrthi'n cael ei drefnu ar hyn o bryd. Hyfforddiant i aelodau ar y fframwaith moesegol 15/05/2013

5.	Goruchwyllo'r ddwy Gofrestr o Ddiddordebau'r Aelodau drwy eu hadolygu bob blwyddyn gan roi cyngor a chyfarwyddyd wedyn os yw hynny'n briodol.	Erbyn diwedd Ebrill 2013	Swyddog Monitro Dirprwy Swyddog Monitro	Cynhaliwyd yr adolygiad blynyddol o'r cofrestrau gan y Pwyllgor Safonau yn ystod Chwefror 2014. Trafodwyd y canfyddiadau yn y cyfarfod a gynhaliwyd ar 12/03/2014. Cychredwyd canlyniadau cyffredinol yr adolygiad i'r holl aelodau ar 17/04/2014.
6.	Goruchwyllo'r Gofrestr Rhoddion a Lletygarwch drwy ei hadolygu bob blwyddyn gan roi cyngor a chyfarwyddyd wedyn os yw hynny'n briodol.	Erbyn diwedd Ebrill 2013	Swyddog Monitro Dirprwy Swyddog Monitro	Canfu'r adolygiad nad oedd gwybodaeth ar gael ar-lein o hyd. Mae hyn bellach wedi'i gywiro.
7.	Cymryd rôl corff yr ymgynghorir ag ef mewn perthynas ag unrhyw newidiadau arfaethedig i'r Cyfansoddiad sy'n berthnasol i rôl y Pwyllgor Safonau yn enwedig lle gallai newidiadau arfaethedig o'r fath ragfarnu mewn modd anghymesur, hawliau neu ddiddordebau unrhyw grŵp lleiafrifol.	Fel a phryd y derbynir cais		Trafodwyd y newidiadau isod i'r Cyfansoddiad gan y Pwyllgor ar 12/06/2013:- (i) Protocol Cyfryngau Cymdeithasol (ii) Rheolau Gweithdrefn Cynllunio (iii) Protocol Hunanreoleiddio (iv) Polisi GDG newydd
8.	Cymryd rôl corff yr ymgynghorir ag ef mewn perthynas ag unrhyw newidiadau deddfwriaethol/polisi arfaethedig sy'n berthnasol i faes cyfrifoledb y Pwyllgor Safonau.	Fel a phryd y derbynir cais	Swyddog Monitro Dirprwy Swyddog Monitro	Ymgynghori ynghylch adroddiad atodol drafft y Panel Annibynnol ar Gydnabyddiaeth Ariannol 12/09/2013 a 12/12/2013 Parhau i ystyried y Prosiect Rheoli Cwynion – Adolygiad Archwilio (12/12/2013)
9.	Gwneud unrhyw argymhellion i'r			Cytunwyd â'r argymhelliaid i'r

	Cyngor ar gyfer gwella'r meysydd gwaith hynny sy'n berthnasol i'r Pwyllgor Safonau.			Pwyllgor Safonau gael disgrifiadau swydd y cytunwyd arnynt ac y dylai'r aelodau fynd drwy broses adolygu perfformiad (12/03/2014)
10	Cadeirydd y Pwyllgor Safonau i gyflwyno adroddiad blynyddol i'r Cyngor yn amlinellu gwaith y pwyllgor yn ystod y flwyddyn flaenorol.			8 Mai 2014
11.	Sicrhau fod gwybodaeth a sgiliau'r Pwyllgor Safonau'n cael eu datblygu a'u diweddarw drwy: <ul style="list-style-type: none"> - Adolygu'n rheolaidd achosion y penderfynwyd arnynt - o awdurdodau perthnasol eraill - Panel Dyfarnu Cymru - Cymryd rhan a gwneud cyfraniad yn Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru - Cymryd rhan a gwneud cyfraniad yng Nghynhadledd Pwyllgorau Safonau Cymru Gyfan 			Adolygwyd penderfyniadau a gyhoeddwyd gan yr holl Bwyllgorau Safonau a Phanel Dyfarnu Cymru ar:- 12/06/2013 12/09/2013 12/12/2013 12/03/2014 Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru:- 20/05/2013 21/10/2013 29/04/2014
12.	Monitro cynnydd o ran cwynion am Aelodau a gafodd eu ffeilio gydag OGCC a dadansoddi'n flynyddol y wybodaeth ynglŷn â'r cwynion sy'n berthnasol i Gyngor Sir Ynys Môn er mwyn nodi unrhyw dueddiadau neu faterion sy'n peri pryder neu sy'n dangos fod angen hyfforddiant.			Trafodaeth barhaus yn holl gyfarfodydd y Pwyllgor Safonau.
13.	Cynnal cyswllt gydag Arweinyddion			Cyfarfu'r Cadeirydd ag Arweinyddion

	Grwpiau drwy gyfrwng cyfarfodydd anffurfiol rheolaidd er mwyn trafod materion sydd o bryder/diddordeb cyffredin.			y Grwpiau ar 3 gwahanol achlysur.
14.	<p>Adroddiad ar ddangosyddion perfformiad chwarterol</p> <p>1.Y berthynas rhwng Aelodau a Grwpiau Gwleidyddol</p> <p>2.Effeithiolrwydd Pwyllgor Safonau'r Cyngor</p> <p>3.Safonau ymddygiad Aelodau</p>			<p>Parhaus</p> <p>12/06/2013</p> <p>12/09/2013</p> <p>12/12/2013</p> <p>12/03/2014</p>

ATODIAD B

RHAGLEN WAITH Y PWYLLGOR SAFONAU – MAI 2014 I EBRILL 2015

	AMSERLEN	ADNODDAU	STATWS AR DDIWEDD Y FLWYDDYN
1.	Cynnal gwrandawiadau i achosion honedig o dorri'r Cód Ymddygiad i Aelodau yn dilyn eu cyfeirio gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC)	Fel a phryd y derbynir atgyfeiriadau ac yn unol â'r dangosydd perfformiad	Swyddog Monitro Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro
2.	Cynnal gwrandawiadau i geisiadau am ganiatâd arbennig gan Gyngorwyr Sir a Chyngorwyr Tref/Cymuned	Fel a phryd y derbynir atgyfeiriadau ac yn unol â'r dangosydd perfformiad	Swyddog Monitro Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro
3.	Cymryd swyddogaeth ymgynghorol mewn perthynas â materion sy'n codi dan Brofocol Datrysiaid Lleol y Cyngor neu unrhyw gynllun olynol os bydd model cenedlaethol yn cael ei ddatblygu.	Fel a phryd y derbynir cais	Swyddog Monitro Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro
4.	Goruchwyllo hyfforddiant a datblygiad ar y Cód Ymddygiad i Aelodau yn unol â pharagraff 2.4(e) y Cód; gan gynnwys hyfforddiant a datblygiad ar gyfer Cyngorau Tref a Chymuned.		Swyddog Monitro Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro
5.	Goruchwyllo'r ddwy Gofrestr o Ddiddordebau'r Aelodau drwy eu hadolygu bob blwyddyn gan roi cyngor a chyfarwyddyd wedyn os	Erbyn diwedd Ebrill 2015	Swyddog Monitro Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro

	yw hynny'n briodol.			
6.	Goruchwylio'r Gofrestr Rhoddion a Lletygarwch drwy ei hadolygu bob blwyddyn gan roi cyngor a chyfarwyddyd wedyn os yw hynny'n briodol.	Erbyn diwedd Ebrill 2015	Swyddog Monitro Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro	
7.	Cymryd rôl corff yr ymgynghorir ag ef mewn perthynas ag unrhyw newidiadau arfaethedig i'r Cyfansoddiad sy'n berthnasol i rôl y Pwyllgor Safonau yn enwedig lle gallai newidiadau arfaethedig o'r fath ragfarnu mewn modd anghymesur, hawliau neu ddiddordebau unrhyw grŵp lleiafrifol.	Fel a phryd y derbynir cais	Swyddog Monitro Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro	
8.	Cymryd rôl corff yr ymgynghorir ag ef mewn perthynas ag unrhyw newidiadau deddfwriaethol/polisi arfaethedig sy'n berthnasol i faes cyfrifoldeb y Pwyllgor Safonau.	Fel a phryd y derbynir cais	Swyddog Monitro Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro	
9.	Gwneud unrhyw argymhellion i'r Cyngor ar gyfer gwella'r meysydd gwaith hynny sy'n berthnasol i'r Pwyllgor Safonau.	Fel a phryd y derbynir cais	Swyddog Monitro Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro	
10	Cadeirydd y Pwyllgor Safonau i gyflwyno adroddiad blynyddol i'r Cyngor yn amlinellu gwaith y pwyllgor yn ystod y flwyddyn flaenorol.	Mai 2015	Cadeirydd	

11.	<p>Sicrhau fod gwybodaeth a sgiliau'r Pwyllgor Safonau'n cael eu datblygu a'u diweddarau drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Adolygu'n rheolaidd achosion y penderfynwyd arnynt - o awdurdodau perthnasol - Panel Dyfarnu Cymru - Cymryd rhan a gwneud cyfraniad yn Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru - Cymryd rhan a gwneud cyfraniad yng Nghynhadledd Pwyllgorau Safonau Cymru Gyfan - Cael eu hadolygu'n unol â chynllun rheoli perfformiad sy'n debyg i'r cynllun a ddefnyddir ar gyfer aelodau etholedig. 	Fel a phryd y derbynir cais	Swyddog Monitro Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro	
12.	<p>Monitro cynnydd o ran cwynion am Aelodau a gafodd eu ffeilio gydag OGCC a dadansoddi'n flynyddol y wybodaeth ynglŷn â'r cwynion sy'n berthnasol i Gyngor Sir Ynys Môn er mwyn nodi unrhyw dueddiadau neu faterion sy'n peri pryder neu sy'n dangos fod angen hyfforddiant.</p>	Fel a phryd y derbynir cais	Swyddog Monitro Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro	
13.	<p>Cynnal cyswilt gydag Arweinyddion Grwpiau drwy gyfrwng cyfarfodydd anffurfiol rheolaidd er mwyn trafod materion sydd o bryder/diddordeb cyffredin.</p>	Fel a phryd y derbynir cais		

14.	<p>Adroddiad ar ddangosyddion perfformiad chwarterol</p> <p>4. Y berthynas rhwng Aelodau a Grwpiau Gwleidyddol Pwyllgor</p> <p>5. Effeithiolrwydd Safonau'r Cyngor</p> <p>6. Safonau ymddygiad Aelodau</p>	Fel a phryd y derbynir cais	Swyddog Monitro Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro	
15.	<p>Amrywiol</p> <p>Awgrymu y dylai aelodau etholedig fynychu hyfforddiant sy'n berthnasol i'r pwyllgorau y maent yn gwasanaethu arnynt a'u swyddogaethau penodol.</p>		Swyddog Monitro Cyfreithiwr i'r Swyddog Monitro	